

UNDIR FÝRA EYGUM

Hvør er tín yndissangari?
Tom Waits. Hann hevur eina erliga rødd, ið veruliga tulkar boðskapin.

Hvat gert tú, tá tú skalt taka tær av løttum?
Eg leggi eina vinylplátu á plátuspælaran. Helst eina við The Beach Boys.

ERI BANGIN FYRI AT STANDA I STAÐ

- Sum listafólk er lætt, serliga í mínum aldri, at hyggja aftur á tað, ið virkaði fyrr, og halda fram við tí. Men eg eri sindur bangin fyri at standa í stað og gera tað, ið fólk vænta av mær. Ikki minst yvirfyri mær sjálvum, tí eg haldi enn, at lívið er ótrúliga spennandi, sigur Martin Joensen.

Hallur av Rana
hallur@sosialurin.fo

Við 64 árum á baki, ellivu útgávum sum einstaklingur og í bólki, høvundur av fleiri føroyskum sangskattum, tvær mentan-arvirðislønir í skjáttuni, fleiri listafram-sýningar, pláss í Grønu Songbók, Songbók Føroya Fólks, Songbók Guds Fólks og Sálmaðókini og minnini av fleiri góðum konsertum og lottum við tónleikinum, so hevði tað verið skilligt, um kenda tónaskaldið úr Vestmanna Martin Joensen var vordin settur av døgum.

Men Martin Joensen er ikki klárur at geva skarvin yvir enn á sinni. Tað sæst, har hann situr umgirdur av málningum, upptøkutólum og gittarum, tá undirritaði møtti honum í verkstovu hansara í farnu viku.

Í lottuni er hann í holt við eini verkætlan við yngsta soninum Sakaris Joensen, ið eftir ætlan skal enda við eini útgávu. Hóast hann sjálvur hevur drúgvur royndir innan tónleikaheimin, so hevur hann ikki stórvegis trupulleika at lata sonin seta sín dām á verkið.

- Sum listafólk er lætt, serliga í mínum aldri, at hyggja aftur á tað, ið virkaði fyrr, og halda fram við tí. Men eg eri eitt sindur bangin fyri, at standa í stað og gera tað, ið fólk vænta av mær. Ikki minst yvirfyri mær sjálvum, tí eg haldi enn, at lívið er ótrúliga spennandi, sigur Martin Joensen, og greiðir nærri frá samstarvinum.

- Sakaris tekur sær av framleiðsluni. Vit eru í holt við eini seks-sjey lög, og hevur hann fingið friar ræsir at framleiða. Eg geri orð og lag, og vísir so honum hvussu tað ljóðar, men so ger hann, ið hann vil, sigur Martin Joensen.

Byrjaði á ungum árum

So langt aftur sum Martin Joensen minnst, hevur hann fingist við list. Fyrstu árin var tað serliga at tekna, ið fylti nógv hjá unga dronginum í barndómsumhvørvinum í Vestmanna.

- Eg plagdi sita í køkinum og í stovuni í Vestmanna frá tí eg var eini smábarn og tekna við vatnlitum, blýanti og øðrum. Eg brúkti alt, ið man kundi tekna við. Fyrst teknaði eg av eftir teknirøðum og øðrum, men ta hevur altíð boðið mær ímóti at herma eftir øðrum, so eg byrjaði skjótt at tekna sjálvur, greiðir Martin Joensen frá.

Serligar umstøður gjørdur eisini, at ungi drongurin hevði ov mikið av tíð at menna listarligu gávarnar.

- Eg og systkini vóru ring av barnaeksem. Tað var øgiliga ringt, tí tá var ongin viðgerð fyri tí. Eg fekk bruna í hendurnar, so oftani sat eg inni, tí sárinu mátti lekjast. Eg vil ikki siga, at eg var nakað serliga einsamallur sum barn, men eg hevði nógvur lottur, har eg sat inni og teknaði, sigur Martin Joensen.

Einki sum the Beatles

Martin var tíggu ára gamal, tá fyra ungir mans úr Liverpool lótu úr hondum plátuna Please, Please MMe í 1963. Næstu sjey árin lögdu teir fyra, ið kallaðu seg the Beatles, heimin undir sínar føtur. Og í Vestmanna var ein barnasál, ið lat seg bergtaka.

- Eg minnst gott fyrstu ferð eg hoyrði Beatles. Tað er tað sama, sum tá fólk siga tey minnst, tá Kennedy bleiv skotin. Tað var ikki bara tað, at ein nýggjur bólkur var komin. Hetta var nakað, ið man føldi persónliga sjálvur. Tað var næsta andaligt, um mann kann brúka tí vendingina. Tað var ein veking, eitt ljós, ið bráðliga gekk upp fyri okkum, greiðir Martin Joensen frá.

Hóast ein hálv øld er liðin síðan the Beatles legði heimin fyri føtur sínar, so hevur Martin Joensen aldrin havt eina slíka uppliving aftur.

- Eg havi havt onkrar wow-upplivingar, men einki, sum hatta her. Tað var ikki bara musikalska kensla av, at hatta var fantastisku tónleikur ella at teir spældu á ein serligan hátt. Tað var øll heildin. Tað var eitt ella annað við, at teir opnaðu fyri einum fullkomiliga nýggjum heimi á fleiri økjum.

Skapa sítt egna

Tað var eisini um hetta mundi, at Martin Joensen tók síni fyrstu fet innan tónleikin. At byrja við, eins og við myndlistini, so gjørdi hann eftir øðrum, og spældi coverløg hjá the Beatles, Rolling Stones og øðrum. Men tað treivst hann ikki við.

- Eg hugsaði, tað var idiotiskt at spæla júst somu akkordir, lög og sang sum onnur. Tað var tíðarspilla at kopiera, tí sjálvt bólkurin spældi sangin ymisk frá ferð til ferð. Tá byrjaði eg at tulka sangirnar í staðin. So lopið harfrá og til at gera egin lög og tekst, tað var ikki so stórt. Tá gjørdist tað originalt og mítt egna, greiðir Martin Joensen frá.

Martin Joensen minnst eisini fyrstu regluna, ið hann skrivaði, tá hann fór at framleiða egið tilfar.

- I'm looking out through my window. Eg var 12-13 ára gamal, tá eg byrjaði at skriva lög. Eg hevði lært meg nakrar akkordir á gitarinum og so skrivaði eg sjálvandi á enskum, tí tað skuldi man tá, minnst Martin Joensen aftur á.

Hóast tann reglan neyvan verður hon, ið fólk fara at minnst yrkjaran fyri, so gekk tað ikki long tíð frá fyrstu regluna, til

hann byrjaði at skriva tekstir, ið hann enn brúkar í dag.

- Tá eg var 14 ára gamal, plagdu eg og tveir góðir vinir at seta okkum niður við gitarum og syngja sangir. Nakrar teirra syngi eg enn í dag. Lagið til Svartur Ravnur skrivaði eg um ta tíðina, tá eg var 14-15 ára gamal, sigur Martin Joensen.

Krevur hart arbeiði

Hóast Martin Joensen í dag hevur latið úr hondum fleiri sangir, ið eiga serlig pláss í føroysku mentanarsøguni, so hevur tað aldrin fallið honum lætt at skriva sangir.

- Hjá summum kemur tað bara, men so er ikki hjá mær. Eg seti meg aldrin niður, tí eg bráðliga fái íblástur frá onkrum. Tað er øgiliga oftani so, at eg fái hug at skriva ein sang, og so seti eg meg niður at arbeiða. Eg byrji øgiliga oftani við lagnum og so siti eg skiftivís við gitarinum og penninum og skrivi tekst. Tað er nógv arbeiði í tí og eg eri øgiliga kritiskur, greiðir Martin Joensen frá, og leggur afturat.

- Sum oftast eftir fyrsta útkast, so eri eg deprimeraður, tí eg haldi tað sær ræðuligt út. Men eg havi lært, at tað bara er fyribils og møguligt er at rætta seinni á leiðini. So kemur ein regla aftrat, ið loysir upp fyri tí fyrstu, og so kemur okkurt, ið sær skilagott út, og til endans hevur tú fyra, fimm vers og so kanst finpusa tað. Tá hevur tú okkurt, ið tú kanst brúka, sigur Martin Joensen.